

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Usu & Abusu Doctrinæ Divi Thomæ Pro Xaveriana
Academia Collegii Sanctaefidensis in Novo Regno
Granatensi, &c**

Martinez de Ripalda, Juan

Leodii, 1704

Suffragium Eminentissimi nostri Cardinalis Bellarmini pro concursu prævio
indifferenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84322)

LECTIO I.

*Sententiam Sanctorum Augustini
& Thomæ ut longè veriores
aliis præfero.*

Concursum quo Deus liberum movet arbitrium, est antecedens in voluntate prioritate naturæ ad ipsius operationem.

EX his, quæ spatioſo calamo supra disputavimus, liquidò constat, concursum Dei, quo liberum movetur arbitrium ad liberè operandum, nec in physicâ prædeterminatione, nec in concurſu ſimultaneo, ſive operatione creaturæ ſimul cum Deo, ſufficienter ſalvari; ac proinde mediã viam, quam in hoc puncto tenuère Magnus Auguſtinus, & Angelicus Doctòr, eſſe nobis amplectendam, ut in lubricâ, totq̃ ambagibus implexâ contròverſiã pedem figere poſſimus. Duo igitur ſunt nobis probanda: Primum eſt, concurſum Dei, ut liberum arbitrium operetur, eſſe prævium in voluntate, & antecedentem non prioritate temporis, ſed ſolum naturæ, & cauſalitatis ad operationem liberi arbitrii. Secundum eſt, talem motionem, ſive concurſum eſſe ex naturâ ſua indifferentem, ſubditumq̃ voluntati quoad proprium ipſius uſum; ac proinde ab ipſâ determinabilem, vel ad volitionem, vel ad nolitionem, prout ipſâ pro ſuo dominio cauſa particularis ſe determinaverit: quamvis enim voluntas ſine prævio concurſu, & ſine motione non poſſit proximè ſe determinare nec ad velle, nec ad nolle; eò tamen in voluntate poſito per ſolum dominium Dei, ipſa manet proximè expedita ad utrumlibet, ut ſuum proprium dominium exerceat. Hæc fuit expreſſa mens Sancti Auguſtini, & Divi Thomæ, ut facile conſtabit ei, qui eorum authoritates ſupra datas, & alias infra dandas evolaverit.

SS. Patrù relegere veſtigia ſapientiffimi Soc. noſtræ DD. in hæc tenenda ſerenità.

94. Veſtigia horum Sanctorum Patrum ex noſtræ Societatis Doctòribus relegere poſteã Sapientiffimi, juxta ac Eminentiffimi noſtri Bellarmini, & cui in rebus Theologicis moralibus, canonicis, & civilibus totus litterarius Orbis meritò applaudit: Pater Sylveſter Maurus in Curſu Philoſophico recentè edito, & Romæ à Recentioribus noſtræ Societatis approbatò, & ipſo nomine R. P. Generalis Joannis Pauli Oliivæ expreſſè firmato. At quia res eò devenerit, ut noſtra ſententia cordatiſſimo noſtrorum judicio fuerit ſubjecta, & quòrum prudentiſſimo examini iterùm atque iterùm, ac milies ſubjectam. Operè tamen pretium duxi tam gravium Doctòrum verba, & mentem palam omnibus facere, ut liquidè conſtet me non ad eò in propriis cogitationibus

evaneſcere, ut ſolùm novitatis pruritu tactus, malè ſanam opinandi ſcabiem refricem, veritatis amore, cujus ſcopum ſemper mihi præfixi, ut qui maximè ducor, de hoc mihi conſcius ſum; at quia apud aliquos fortè non juſtificatus ſum: ſtemus propoſito, & miſſis verborum offitiis, intento operi accingamur.

*Suffragium Eminentiffimi noſtri
Cardinalis Bellarmini pro
concurſu prævio indifferenti.*

95. **N**on eſt, quod Bellarminum fama prævio indifferenti tempore quo diſputandi calor maximè ardebat inter utramq̃ Familiã Dominicanam, ſcilicet, & Jeſuiticam; nulli peperciſſe labori, ut bonæ Matri bonus Filius ſupplicias ferret, Hic igitur Doctòr lib. 4. de Gratiã. & Libero Arbitrio duplicem aſſert modum conciliandi libertatem arbitrii cum operatione Dei: Alterum, cap. 15. per concurſum ſimultaneum, quem tribuit Gabrieli & Gregorio Ariminenſi, & aliis: alium cap. 16. per concurſum Dei prævium, quam probabiliorẽ inſinuat, eumq̃ adſcribit Divo Thomæ, & denique ibidem ſic ait: *Altera ratio conciliandi libertatem humanam cum operatione divinã, & fortãſſe etiam probabilior juxta ſententiam Sancti Thomæ, qui dicit, cooperationem divinã ita concurrere cum cauſis ſecundis etiam liberis, ut non ſolum eis dederit, & conſerveret vires operatrices; ſed etiam eas moveat, & applicet ad opus, ut cognoſci poteſt 1. part. quaſt. 105. artic. 5. & lib. 3. contra gentes cap. 70. & in quaſt. 2. de potentia art. 7. Quæ ſententia videtur valde conſentanea Scripturæ, quæ docet, nos in Deo vivere, & moveri. Et paulò infra ait: Sciendum eſt influxum, ſeu virtutem Dei, quã voluntas movetur & applicatur ad opus, recipi in cauſis ſecundis ſecundum earum diſpoſitionem.* Ita Bellarminus.

96. Verum quidem eſt, quod doctiſſimus Cardinalis licet concedat concurſum antecedentem, & motionem Dei præviam in voluntate diſtinctam ab actione creaturæ; addit tamen non diſtingui ab ipſâ virtute naturali cauſæ ſecundæ. Verba ipſius ſunt: *Quocirca virtus à Deo impreſſa per modum tranſeuntis, dum cauſa ſecunda operatur, non diſtinguitur ab ipſâ virtute naturali; ſed eſt illa eadem, quatenus Deus utitur ad illam actionem perficiendam: eſt autem neceſſaria hæc motio Dei ex parte cauſæ ſecundæ, quæ cum talis ſit, id eſt ſecunda habet neceſſariam dependentiam à cauſâ primâ in cujus virtute operatur.* Ita ille. Sed in hoc ultimo aliquantò declinaſſe videtur.

videtur à Divi Thomæ sententiâ, quatenus docet motionem istam præviam in voluntate receptam, non distingui à virtute naturali, quasi posset illa extrinsecè solum à Deo moveri, quod difficilè potest intelligi: sicut nec paries cum extrinsecè dicitur visus movetur.

Approbatorius calculus nostri Cardinalis Toletii pro concursu divino prævio indifferenti.

Etiã patrocina-
tur Card.
Toletus
2. Phyl.
3. q. 8.

Fuit Toletus suo sæculo nemini posterior; & quisplura velit de huius Viri profundâ eruditione remittendus ad Pontificale Historiâ. Hic igitur Doctor qui floruit tempore præcipue disputationis, 2. Phyl. cap. 3. q. 8. Sententiam nostram ita apertissimè docet, *At ut modum quo Deus cum particularibus causis operatur, intelligas: adverte quadrupliciter dici aliquis causa actionis alicujus rei: Primò, quia tribuit virtutem operandi, sicut generans dicitur movere grave, quia tribuit gravitatem, quâ movetur; & equus generat equam, quia tribuit virtutem seminis, que facit equum; & hoc modo dicitur Deus causa actionis rerum naturalium, quia eis virtutes quibus operentur impertitus est. Secundo modo aliquis est causa actionis rerum naturalium, quia conservat virtutem, quâ aliud operatur; ut medicina, & herbe, dicuntur cause visionis, quia conservat potentiam visivam, seu virtutem, & hoc etiam modo Deus dicitur causa actionis rerum, quia ipsarum esse, & facultatem, & omnia conservat. Tertiò aliquid dicitur causa actionis, quia applicat aliquid ad agendum, ut qui ponit ignem domui, & ipsam comburit; & sic etiam Deus est causa; quia nihil movetur sine Deo. Præter hos modos est unus alius quartus, quo aliquid movet per instrumentum, ut Artifex pennicillo pingit; ex parte effectus una est operatio; at ex parte principiorum duplex est: nam instrumentum agit, artifex etiam agit; sed non separatim: hoc enim instrumentum sine artifice, nec artifex sine ipso instrumento operatur. Vide igitur quomodo actio instrumenti ab artifice dependeat, & effectus ab utroque, sed magis ab artifice: Sic te oportet elevare mentem, & intelligere de Deo glorioso qui cum iis causis sic operatur, ut simul & ipsa operentur; sed à Deo mota, & directa, sicut instrumentum ab artifice; & quemadmodum artifex non eodem instrumento omnia facit; sed pro diversitate effectuum accommodatis utitur instrumentis: ita Deus non idem omnibus causis facit; sed diversis diversa, & concurrat cum ipsis juxta ipsarum naturam, cum liberis liberè, cum necessariis necessariò, cum debilibus debiliter, cum fortibus fortiter pro sua suavisimâ dispositione universali operando. Ita doctissimus Toletus.*

Sententia Patris Azor pro eodem concursu prævio, & indifferenti.

98. **P**ost hanc disputationem pleno, & integro calamo exaratam, bona fors nobis obtulit hunc Authorem, qui id temporis etiam floruit, quo tota Societas contra physicam prædeterminationem certabat, scripsitque quindecim annis post editam concordiam nostri Sapientissimi Molinae, ejusque librum suo proprio nomine commendavit Reverendus admodum Pater N. Generalis Claudius Aquaviva, qui suo decreto universæ Societati præscripsit, quid in puncto de efficaciâ gratiæ nobis, & omnibus Societatis Magistris esset dicendum, distandumque; nec est credibile, quod tam pius, juxta & doctissimus Generalis probaret, firmaretque contrarium, quod cunctis Societatis observandum injungebat.

99. **U**t ergo Pater Azor rem totam in præfenti controversiâ expediat, lib. 1. instit. cap. 21. quæst. 8. Primò dubium hoc his verbis proponit: *An Deus quando cum natura, vel voluntate operatur, ipsam moveat, & applicet ad agendum? Secundo, Partem affirmativam tribuit Divo Thomæ 1. part. quæst. 105. artic. 5. ad 3. ait: Sententiam Divi Thomæ vilam fuisse difficilem aliquibus, inter quos refert Gabrielem, & alios, qui ut recederent à Divo Thomâ, sententiam de concursu simultaneo per eandem actionem meditati sunt: & proponit eorum rationes. Quarto propriam mentem declarat his verbis: *Ceterum mihi videtur verissima Sancti Thomæ sententia, eamque planè videtur Augustinus tradere, lib. 3. de Trinitate, cap. 3. 4. 5. & 6.**

100. **Q**uintò post relatas aliquas S. Augustini, ut ejusdem Patris Azor verbis utar, sic pro nostrâ sententiâ à ratione procedit; Deinde inter primam causam agentem & secundam est ordo, quo una necessario pendet ab alterâ: ergo secunda non agit nisi à primâ ad agendum mota, & applicata. *Advertendum (inquit Almainus tract. 1. Moral.) est, quod causa prima non solum est causa effectus producti à causâ secundâ, sed etiam est causa, ut causa secunda producat talem effectum, v. g. Cum voluntas agit volitionem, non solum Deus est causa volitionis, sed etiam est causa quare voluntas illam producit volitionem. Hæc ille.*

101. **I**deo enim dici videtur causa secunda, quia movetur à primâ; alioquin solum esset causa cum prima: sicut cum duo simul trabem portant, ubi quia unus ad portantium non movetur, nec applicatur ab altero, non potest dici causa secunda alteri comparata

Expendi-
mus P.
Azorii
lustragium
maximi
sanè pon-
deris pro
Dei con-
cursu præ-
vio, & in-
differenti

Quæstio-
nem istâ
proponit
lib. 1. inst.
c. 21. q. 18

Ejusdem
P. verba
pro senten-
tiâ no-
strâ refer-
entius.

Causa 2.
ided dicitur
ralis
quia à pri-
mâ move-
tur, item
quia est
causa cõ
prima.